

1. Блок А.А. Собр. Соч. В 6 т. – Т. 3. – М.- Л. Изд-во “Худ. литература”, 1960. – 648 с.
2. Блок А.А. Собр. Соч. В 6 т. – Т. 5. – М.- Л. Изд-во “Худ. литература”, 1982. – 482 с.
3. Достоевский Ф.М. Преступление и наказание: Роман в 6 частях с эпилогом / Вступ. Статья Г. Фридмидера: Примеч. Г. Коган; Ил. Д. Шмаринова. – М.: “Худ. литература”, 1978. – 464 с.
4. Карташев А.В. Очерки по истории русской церкви. В 2 т. Т. 1.- М.: “Терра”. – 1997. – 688 с.
5. Карташев А.В. Очерки по истории русской церкви. В 2 т. Т. 2.- М.: “Терра”. – 1997. – 568 с.
6. Пушкин А.С. Капитанская дочка / М.: Изд-во Наука, 1984. – 320 с.
7. Пушкин А.С. “Борис Годунов” / М.: Изд-во “Худ. литература”, 1959. – 298 с.
8. Сахаров А.Н. История России с древнейших времен до конца XVII века – 18 – е изд. / А.Н. Сахпрров, В.И. Бугарнов. – М.: Просвещение, 2012. – 336 с.
9. Тютчев Ф.И. Полное собрание сочинений и писем в 6 т. – Т. 2. – М.: Изд. центр Классика. – М., 2003. – 658 с.

Aspecte ale crizei multiculturalismului în contextul comunității mondializate

Dumitru Dodul, dr., conf. univ. interimar
Departamentul Filosofie și Antropologie

Formarea spațiului comunitar global presupune o mai mare apropiere între diferite părți ale lumii odată cu creșterea posibilităților de schimburi personale, înțelegere mutuală și prietenie între cetățenii “internaționalizați”, și crearea civilizației globale. Însă, una din marile probleme ale globalizării, ține de reducerea surselor de fragmentare și de slăbire a coeziunii sociale, a sentimentelor de frustrare ale unor grupuri și comunități, pe fondalul “ciocnirilor dintre civilizații”. Acest fenomen este reflectat în teoria propună de Samuel Huntington profesor la Harvard și analist politic, care a obținut notorietatea internațională prin lucrarea “Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale”, în care susține teza unei noi ordini mondiale, instaurată la sfârșitul Războiului Rece[3]. Pe fondalul proceselor civilizatorii contemporane, atestăm

faptul că, lumea a devenit din ce în ce mai mică și s-a transformat într-o scenă în care „civilizațiile se întîlnesc într-un anumit cadru”, ce le permite culturilor să coexiste, și să inter-relaționeze.

Din perspectiva unei societăți multiculturale o astfel de realitate impune o funcționalitate adecvată a sistemului internațional, în condițiile intensificării relațiilor dintre diferite comunități. La etapa actuală menționăm eficacitatea nulă sau foarte redusă a instituțiilor existente în guvernarea problemelor globale. Societatea bazată pe opțiunea sau-sau, cu o marjă limitată de alegeri personale (societatea tradițională), irupe într-o societate nonconformistă, cu posibilități de opțiuni multiple. Nu ne mai permitem luxul de a opera în cadrul unui sistem economic/cultural/ etc., național izolat, autarhic; deoarece astăzi, dorim noi aceasta sau nu, suntem o parte a unei comunități globale. Ne mișcăm în două direcții – tehnologie înaltă și viteze înalte, însoțind fiecare nouă tehnologie cu un răspuns uman compensatoriu. Sunt create premisele constituirii unui nou cadru instituțional. [1]

Un rol important în aceste condiții le revine elitelor, în special acelor, care au scopul de a găsi răspuns la întrebările contradictorii legate de raportul dintre individul definit în termeni culturali și statul de drept. În cazul în care abordăm cultura ca o identitate lingvistică, o identitate religioasă, o identitate etnică etc., dincolo de care se înțelege o tradiție culturală în înțelesul obișnuit al termenului, de exemplu, tradiția ebraică, tradiția occidentală, tradiția islamică sau obiceiurile fiecărui popor. Aceasta lista este relevantă în a înțelege cât de eterogen este amalgamul, precum și cât de mult ne poate înșela. Este cunoscut faptul că la sfârșitul anilor '60 atitudinea față de Celălalt va transforma ideea de multiculturalism, în ideologie, în proiect politic de construcție socială, pe fondul apariției unui număr apreciabil de migranți străini extra-europeni. Astfel, dacă multiculturalitatea tradițională se contura ca o simplă stare de fapt general acceptată, multiculturalismul postmodern se dorește legitimat juridic, devenind astfel o stare de drept impusă prin forța coercitivă a mecanismelor normative. [10]

Conform acestei linii de gândire este important să distingem între multiculturalitate și multiculturalism. Multiculturalitatea are în vedere existența unei pluralități de culturi în cadrul unui stat-națiune, culturi ce se bazează pe așa-zisele grupuri etnice. Multiculturalismul însă, se referă la atașamentul față de ideea presupuselor virtuțiale ale unei pluralități de culturi ce coexistă [5]. Astfel, prima dintre atitudini presupune acceptarea, respectul față de valorile și de cultura Celuilalt, iar cea de-a doua dorește exacerbarea ostentativă a diferențelor. La un pol opus față de ambele apare monoculturalismul care tinde să elimine orice diferență constitutivă a unei societăți date. În acest sens multiculturalismul reprezintă societatea deschisă și pluralistă, bazată pe toleranță și recunoașterea valorilor diversității. Este evident că multiculturalismul ca existență în lume a

unei imense multitudini de limbi, culturi și etnii este un fapt atât de evident, încât face inutil un alt termen apt să le identifice.

Ideologia multiculturalismului își propune ajutorarea comunităților în susținerea culturilor atât de diferite, care conlocuesc împreună. În contextul globalizării, astfel de manifestări dau expresie relației personale pe care fiecare o are cu valorile în mediul cărora s-a format. Totodată există și alte concepții care contestă multiculturalismul, considerând că acest model nu este rezultatul pluralismului, din potrivă, este negarea pluralismului, deoarece nu urmărește o integrare diferențiată, ci o dezintegrare multiethnică. Această ideologie în concepția lui Satori, doar mimează bazele conviețuirii democratice, ceea ce, poate provoca, în cele din urmă, „balcanizarea Europei”, - transformarea acesteia într-un câmp de luptă dintre autohtoni și imigranți [6]

Începutul secolului XXI, a desemnat o criză profundă a multiculturalismului, model care presupunea ameliorarea relațiilor, în spațiul politic, cultural al unui stat, a diferitor grupuri etnice, fără să se insiste, asupra integrării lingvistico-culturale a acestora. Astfel în Lumea Occidentală, și nu numai, se doresc revizuirii fundamentale, ce ar putea restabili viabilitatea modelului multicultural revăzut, reactualizat. Din aceste considerente subliniem că unul din aspectele crizei multiculturalismului ține de însăși dialogului intercultural, înțeles însă ca un dialog al Occidentului cu restul lumii, inclusiv ca unul al civilizațiilor și al religiilor, dar de fapt, dialogul occidental intercultural este, în primul rând, unul în interiorul unei civilizații. Multiculturalismul este astăzi un cuvânt purtător de ideologie, pe de o parte și respins în același timp ca o ideologie, care este „depășită” de altă parte.

Tot mai multe voci atât în Occident, cât și în alte spații au anunțat falimentul și pericolele modelului multicultural de conviețuire, care după părerea acestora nu respectă identitatea și tradițiile țării-gază, nu consolidează societatea, ci o divizează. Conform studiilor dedicate multiculturalismului, putem menționa importanța mai multor factori, care duc la erodarea principiilor acestui model, printre care relația dintre două culturi, una dintre care se consideră „dominantă”, astfel cealaltă va deveni „dominată”. Exemplul culturilor occidentală și islamică, în cadrul lumii occidentale, unde acest contact direct necesită implicarea unui mediator, pentru echilibrarea în anumite momente a relațiilor care pot deveni tensionate. Un rol important în acest sens le revine instituțiilor statului, care în ultimul timp au demonstrat o capacitate redusă sau incapacitatea de a soluționa, în cazul imposibilității de a preveni, situațiile de criză. O altă problemă a contemporanității ține de practicile consumeriste care au explodat în Occident în a doua jumătate a secolului al-XX-lea și la începutul secolului al-XXI-lea, care nu reprezintă o pură întâmplare venită să completeze tabloul unei epoci ce și-a pierdut „elanul vital”. Apariția și intensificarea acestui fenomen a avut la bază un șir prelungit de procese care au pregătit și au conturat manifestările

respective. Schimburile internaționale, intersectarea piețelor mondiale, difuzarea la o scară tot mai largă a produselor și bunurilor aparținând anumitor producători cunoscuți, comerțul universal, facilitarea importurilor și exporturilor în cantități tot mai însemnate, au contribuit substanțial la penetrarea granițelor și la reducerea influențelor coercitive ale instituțiilor etatiste, la dezvoltarea de medii economice, culturale, politice etc. pe care tentațiile consumatorismului occidental, le prinde într-o globalitate axată în mare măsură pe actul cumpărării și al consumării, efective sau simbolice, a produselor.

Pe acest fondal civilizația occidentală este atinsă de un înalt grad de oboseală psihologică care semnaleză începutul dezintegrării sale, pe de o parte, de cealaltă, putem constata apariția premiselor constituirii unei noi civilizații, „mai nobilă și promițătoare de noi idealuri”. Din aceste considerente datorită generațiilor care urmează este să se pregătească pentru o astfel de epocă, pentru că jenea unei noi epoci, comportă întotdeauna mari elanuri spirituale vestitoare de „vremuri noi”. Este necesar, în acest sens de menționat că, societatea, în toate timpurile, are la bază principii etice, dacă se dorește ca o generație să aibă grijă de următoarea. Doar o astfel de comunitate poate acorda calitatea de membru al comunității, ca un statut social distinct. O cultură, înțeleasă astfel, e vigilentă față de sine, de activitățile și relațiile cu vecinii, cu migranții, dar ea nu trebuie să fie xenofobă sau barbară în relațiile sale cu Celălalt. O asemenea societate comportă trăsături ce trezesc sau ar trebui să trezească invidia lumii întregi: domnia legii, care supraveghează acțiunile statului; drepturi și libertăți apărute de stat împotriva tuturor, inclusiv a statului; dreptul la proprietate privată, familia deținătoare de proprietate, prin care capitalul material și cultural al unei generații poate fi trecut fără probleme celei următoare; un sistem de educație universală, prosperitatea și securitatea furnizate de știință și de piață, cele două produse derivate inevitabile ale libertății individuale[7].

Astfel noua entitate/civilizație sau noile entități ne transformă în producătorii propriei noastre identități, ne oferă o imagine mai complexă a propriei personalități, dar această imagine este, totodată, și un produs al noilor instituții, care și-au creat sau trebuie să-și creeze, actualele paradigme condiționate de transformărilor sociale și să „stabilească tiparele” în care se poate manifesta individul.

Referințe bibliografice:

1. Georgiu Gr. *Filosofia culturii. Cultura și comunicare*, Editura comunicare.ro, 2004;
2. Kymlicka W. *Politica în dialect: naționalism, multiculturalism, și cetățenie*, Chișinău: ARC, 2005.

3. Huntington S. Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale. București: Antet, 1998.
4. Raz, Joseph, „Multiculturalismul: o perspectivă liberală”. /Altera, nr. 13/2000,.
5. Robertson, R., „Globalization and the Future of Traditional Religion” în volumul “God and Globalization: Volume 1: Religion and the Powers of the Common Life”, Max L. Stackhouse (ed.), ed. Trinity Press International, Harrisburg, 2000,
6. Sartori, G., Ce facem cu străinii? Pluralism vs Multiculturalism , Humanitas, București, 2007.
7. Scruton, R. Cultura modernă pe înțelesul oamenilor inteligenți, București: Humanitas, 2011
8. Troc G. Postmodernismul în antropologia culturală. Iași: Polirom, 2006.
9. www.scribd.com/doc/9604584/Filosofia-Culturii#scribd
10. <http://www.zf.ro/multiculturalism-vs-interculturalism>

Formarea interesului pentru științe și descoperire la preșcolari

Carabet Natalia, dr., conf. universitar,
UPS „Ion Creangă”, Catedra Pedagogie preșcolară

Ambianța în care copilul își trăiește direct experiența de viață trebuie să pregătească un climat socio-afectiv, punând preșcolarul în fața mai multor posibilități dintre care el trebuie să aleagă, să decidă ceea ce i se potrivește [1].

Criteriul principal care stă la baza amenajării unei săli de grupă este spiritul critic al copilului. Acesta trebuie să exploreze posibilitatea rămânerii în sală pentru mai mult timp (la dorința copilului), precum și a revenirii în spațiul educațional. Ochiul critic al copilului vede, explorează, analizează și interpretează încă din primele secunde spațiul în care urmează să fie primit și își exprimă acordul sau dezacordul de a intra în grupă prin intenția de a face sau nu primii pași [1,3]. Pe lângă o educatoare prietenoasă, zâmbitoare și primitoare, existența altor copii cu care se poate interacționa, precum și prezența pentru un anumit timp a părinților în grupă, face posibilă dorința copiilor de a rămâne la grădiniță [3]. Însă toate aceste lucruri nu sunt de ajuns dacă preșcolarul nu găsește o grupă amenajată pe placul său, adică în concordanță cu particularitățile vârstei sale.

Aceasta înseamnă că sala de grupă trebuie să fie un spațiu larg, luminos, aerisit, curat, zugrăvit în culori vesele, calde, îmbinate armonios. Chiar și mobilierul trebuie să fie dimensionat specific vârstei preșcolare, dotat cu o